

CENTAR ZA ISTRAŽIVANJE
TRANSPARENTNOST I
ODGOVORNOST

UČEŠĆE GRAĐANA U DEMOKRATSKIM PROCESIMA SRBIJE

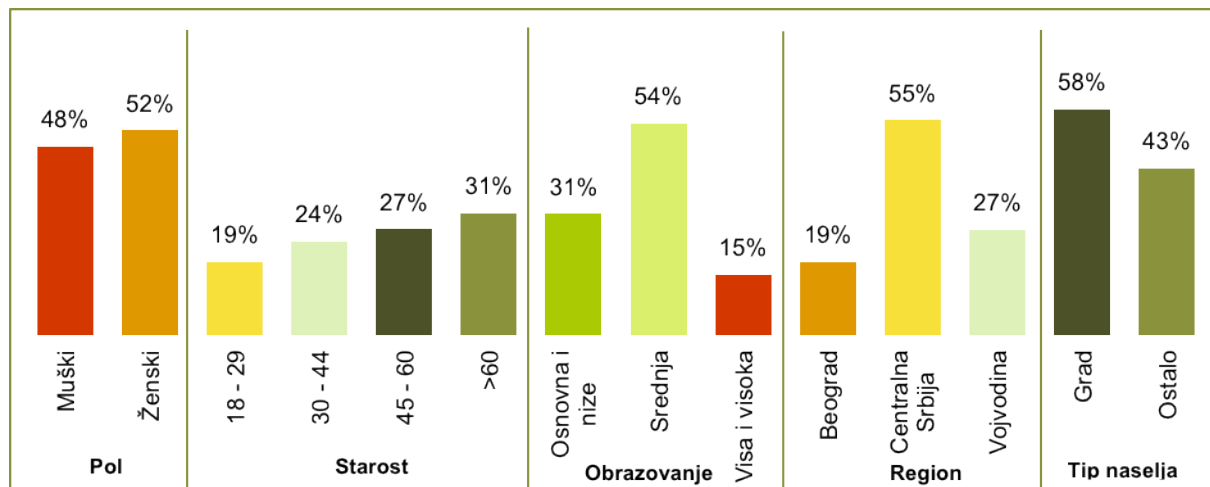
Istraživanje javnog mnjenja

Realizacija:	Terensko istraživanje sprovedeno u periodu od 15 – 25. februara 2013.
Veličina uzorka:	1060 ispitanika
	Troetafni slučajni reprezentativni stratifikovani uzorak
Tip uzorka:	Jedinica prve etape: Teritorija biračkih mesta Jedinica druge etape: Domaćinstva (SRSWoR – slučajnim korakom) Jedinica treće etape: Ispitanici u okviru domaćinstva (Kish tablice)
Poststratifikacija:	Po polu, godinama i regionu
Uzoračk greška	±1.45% za pojave sa incidencom od 5% ±2.86% za pojave sa incidencom od 25% ±3.31% za pojave sa incidencom od 50% (<i>marginalna greška</i>)

Podaci su prikupljeni licem u lice u domaćinstvu ispitanika. Upitnik je priložen u Prilogu

UZORAK

SAŽETAK GLAVNIH NALAZA

Učešće građana u demokratskim procesima ispitivano je preko tri grupe indikatora: znanje i zainteresovanost; angažovanost i učešće; zadovoljstvo radom skupštine i vlade i poverenje u efikasnost građanskog angažmana.

Rezultati pokazuju da bar po nekom od indikatora unutar sve tri grupe, svaki četvrti do peti građanin učestvuje u političkom životu Srbije, ili bar veruje u efikasnost građanskog učešća. Jedini politički angažman u kome bi učestvovala većina građana je glasanje na izborima na koje bi verovatno izašlo 57% građana.

- 25% građana znalo je odgovor bar na polovinu i više pitanja (5 i više tačnih odgovora) na političkom kvizu od 10 pitanja;
- 27% ocenilo je da je bar osrednje informisano na 5 i više od 7 tema vezanih za politički sistem i nosioce vlasti u Srbiji, a 21% da je dobro informisano bar na jednu od 7 tema
- 25% građana zainteresovano je za politiku uopšte, a 24% je zainteresovano bar za 4 od 8 specifičnih tema vezanih za politiku, politički sistem i nosioce vlasti u Srbiji;
- 26% građana je učestvovalo bar u jednoj političkoj akciji vezanoj za rešavanje problema i donošenje odluka u poslednje 2-3 godine;
- 26% građana veruje da bi ih saslušao odbornik skupštine njihove opštine ukoliko bi mu se obratili sa problemom koji je u njegovoj nadležnosti
- 22% građana veruje da se većinom od 9 građanskih akcija (5 i više) može uticati na promne stvari za koje smatraju da ih treba menjati u državi

ZNANJE I ZAINTERESOVANOST

Većina građana ocenjuje da o temama vezanim za politiku, politički sistem i rad nosioca vlasti u Srbiji ne zna ništa ili zna malo:

- 79% građana ocenilo je da nije dobro informisano ni o jednoj od 7 tema vezanih za politički sistem i nosioce vlasti (o politici u Srbiji, o Skupštini Srbije, o ulozi samih poslanika, o Republičkoj vladi, o njihovoj lokalnoj samoupravi, o sistemu uređenja vlasti u Srbiji, o vladi AP Vojvodine), a 46% da nije čak ni osrednje informisano ni o jednoj od tih tema
- Više od polovine građana oseća da nema ni osrednje znanje o politici Srbije
- Više od 60% smatra da ne zna ništa ili zna malo o lokalnoj samoupravi, Republičkoj vladi, Skupštini Srbije i sistemu uređenja vlasti.

Ocena sopstvenog znanja građana o političkim temama prilično je saglasna sa stvarnim znanjem koje su pokazali na dva „kviza znanja“:

- Na prvom kvizu koji se sastojao od 10 pitanja svaki četvrti građanin, 25%, znalo je odgovor na 5 i više pitanja, a 15% na 6 i više pitanja;
- U drugom kvizu, u kome su se građani opredeljivali da li je navedena tvrdnja tačna ili pogrešna nešto više od trećine, 35%, odabralo je tačne odgovore na 3 i više od 5 tvrdnji.

Najmanje znanje građani su pokazali na pitanjima o izbornom sistemu Srbije:

- 17% znalo je da se na izborima za republički parlament koristi proporcionalni sistem
- 5% da u Srbiji postoji samo 1 izborna jedinica
- 23% građana znalo je da mandatima poslanika ne raspolažu političke stranke na čijoj listi su bili

- polovina građana znala je da se na izborima nije glasalo za svakog pojedinačnog poslanika, već za listu poslanika.

Nešto manje od trećine građana odgovorilo je tačno na pitanja vezana za Skupštinu Srbije:

- kako se zove predsednik skupštine 32% znalo je
- koliko ima poslanika u skupštini 31% znalo je

Tek svaki četvrti građanin (25%) znao je da mandat Predsednika Srbije traje pet godina

Tek nešto više od trećine građana, 35%, razume ulogu nevladinih organizacija:

- 35% opredelilo se za stav da su nevladine organizacije neprofitna udruženja građana okupljenih oko određene teme, a cilj im je da dovedu do promena u društvu bez učešća u vlasti.
- 36% smatra da su nevladine organizacije međunarodne političke organizacije koje imaju svoje kancelarije u Srbiji preko kojih zastupaju svoje interese
- 29% smatra da su nevladine organizacije ne-stranačke organizacije političkih istomišljenika koji propagiraju ideje mimo zvanične politike vlade i države

Većina građana nije zainteresovana za teme vezane za politiku i rad demokratskih institucija Srbije:

- Više od polovine građana, 57% nije zainteresovano ni za jednu od 8 tema vezanih za politiku, politički sistem i nosioce vlasti u Srbiji (Lokalni izbori, Rad i organizacija lokalne samouprave, rad pojedinačnih ministarstava iz vlade, sistem uređenja vlasti u Srbiji, izbori za skupštinu Srbije, rad i organizacija vlade Srbije, rad i organizacija skupštine Srbije, rad i organizacija pokrajinske vlade / skupštine)
- 24% zainteresovano je za 4 i više od navedenih tema
- Tek svaki četvrti građanin je zainteresovan za politiku

Građane najmanje interesuju teme vezane za rad i organizaciju i Skupštine i Vlade Srbije (19% i 23%), a posebno su nezainteresovani za rad pokrajinske Skupštine i Vlade (11%), (uključujući i građane koji tamo žive, 15%).

Građani su najviše zainteresovani za rad i organizaciju svojih lokalnih samouprava, ali i u ovom slučaju zainteresovanih je manje od trećine.

ANGAŽOVANOST I UČEŠĆE U AKCIJAMA ZA REŠAVANJE PROBLEMA I DONOŠENJE ODLUKA

Mali procenat građana aktivno je angažovan u političkom životu Srbije. Građani su u većem broju angažovani u samo dve aktivnosti vezane za politički život Srbije - izlazak na izbore i diskutovanje o politici sa drugim ljudima:

- 57% građana veovatno bi izašlo na republičke izbore da su oni ove nedelje
- 39% građana diskutovalo je o politici sa drugima u poslednje 2-3 godine

Sa druge strane:

- 9% građana učestvovalo je u nekoj akciji vezanoj za rešavanje problema u njihovoj lokalnoj zajednici u poslednjih godinu dana
- 26% građana je učestvovalo bar u jednoj političkoj akciji u poslednje 2-3 godine (potpisivanje peticije, prisustvo javnom skupu/protestu, učešće u izbornoj kampanji/kampanji usmerenoj

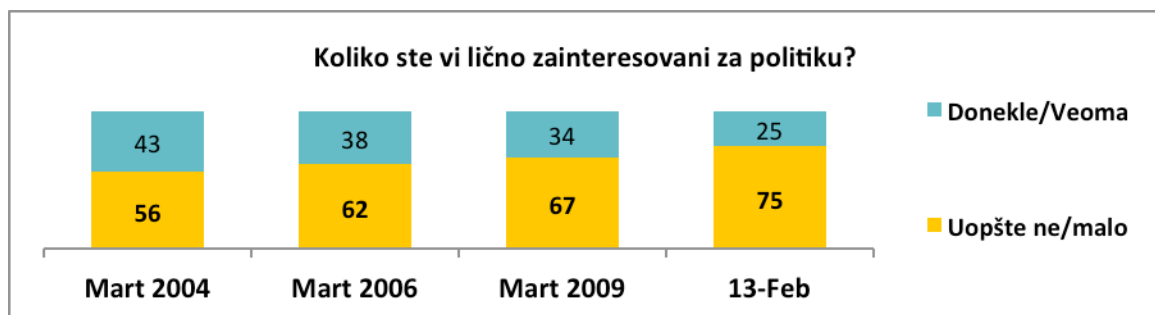
na podizanje svesti građana, volontiranje u lokalnoj zajednici, iznošenje mišljenja/ potpisivanje peticije preko interneta, kontakt sa državnim/opštinskim funkcionerom, upozorenje policije ili medija na problem, prisustvovanje radu opštinske/gradske uprave/ javnoj raspravi, traženje informacije od državnih organa, uzimanje reči na opštinskom/gradskom skupu/ javnoj tribini/sastanku opštinske/gradske uprave)

- Akcija u kojoj su građani najčešće učestvovali u poslednje 2-3 godine je potpisivanje peticije, 16%; u svim ostalim akcijama učestvovalo je između 1 % i 5% građana

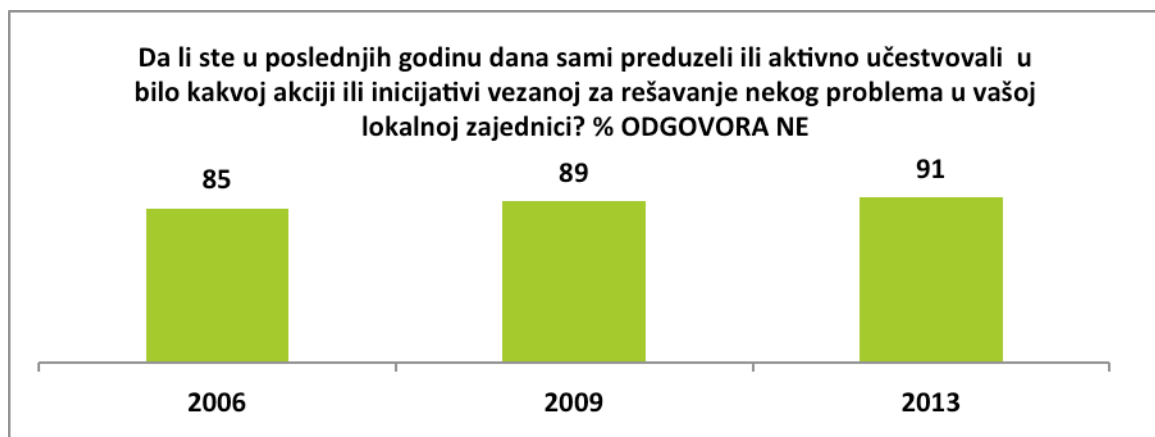
Veći procenat građana izražava želju da utiče na odluke vlasti u opštini u kojoj živi nego na nacionalnom nivou:

- 31% građana izrazilo je želju da utiče na odluke vlasti u opštini u kojoj živi
- 22% građana reklo je da želi da utiče na odluke vlasti na nacionalnom nivou

U odnosu na 2006. i 2009. godinu zainteresovanost za politiku i angažovanost građana pokazuje trend opadanja

Izvor: Ipsos Strategic Marketing za Internacionalni Republikanski Institut (IRI), 2009. Godine

Izvor: Javno mnjenje o NVO u Srbiji, 2006. i 2009. godine, Ipsos Strategic Marketing za Institut za održive zajednice i USAID

ZADOVOLJSTVO RADOM SKUPŠTINE I VLADE I POVERENJE U EFIKASNOST GRAĐANSKOG ANGAŽMANA

Opšte poverenje građana u političare i poverenje da poslanici u skupštini zastupaju interese građana je prilično nisko

- 8% veruje da političari bar uglavnom govore istinu.
- 11% građana veruje da poslanici u Skupštini Srbije zastupaju interese običnih građana
- 69%, smatra da poslanici u skupštini više brinu o interesima svojih političkih stranaka, nego o interesima građana

Građani imaju više poverenja u dostupnost odbornika njihovih lokalnih samouprava nego poslanika u Skupštini Srbije

- 16% građana veruje da bi ih saslušao poslanik Skupštine Srbije
- 26% građana veruje da bi ih saslušao odbornik skupštine njihove opštine

Građani su podeljeni u pogledu zadovoljstva radom Skupštine i Vlade Srbije, ali je više nezadovoljnih nego zadovoljnih, a najviše onih između

- 38% građana je nezadovoljno radom Skupštine Srbije, a 21% je zadovoljno
- 33% je nezadovoljno radom Vlade Srbije, a 29% je zadovoljno

Generalno gledano, mali procenat građana veruje da obični ljudi svojim angažmanom mogu da utiču na odluke vlasti i menjaju stvari kojima nisu zadovoljni.

- 17% se slaže sa stavom da obični ljudi svojim angažovanjem mogu da menjaju stvari kojima nisu zadovoljni u svojoj lokalnoj zajednici
- 10% se slaže sa stavom da obični ljudi svojim angažovanjem mogu da menjaju stvari kojima nisu zadovoljni u na nacionalnom nivou

Znatno veći procenat građana veruje da pojedine konkretne akcije građana mogu da dovedu do promena, nego što generalno izražava uverenje da obični ljudi mogu da menjaju stvari u državi

- 65% građana veruje da bar jednom od 9 navedenih akcija građani mogu da utiču na promene stvari (glasanjem na izborima, skretanjem pažnje medija na problem građana, učešćem u demonstracijama i protestima, članstvom u političkoj partiji, učešćem u organizovanim pritiscima na parlament/ javne rasprave/potpisivanje peticija, povezivanjem sa NVO, kontaktiranjem poslanika u skupštini, organizovanim akcijama putem internet/društvenih mreža)
- 22% veruje u efikasnost većine od devet navedenih akcija (5 i više)

Građani najviše veruju da se stvari mogu menjati glasanjem na izborima i skretanjem pažnje medija na probleme građana, a najmanje kontaktiranjem poslanika u skupštini i organizovanim akcijama preko interneta i društvenih mreža :

- 42% veruje da se stvari mogu menjati glasanjem na republičkim izborima
- 41% veruje da se stvari mogu menjati glasanjem na lokalnim izborima
- 41% veruje da se stvari mogu menjati skretanjem pažnje medija na probleme građana
- Između 23% i 29% misli da se stvari mogu menjati učešćem u protestima, članstvom u političkoj stranci, učešćem u organizovanim pritiscima građana na parlament, kao što su javne rasprave i potpisivanje peticija
- 19% veruje da se stvari mogu menjati povezivanjem sa nevladinim organizacijama
- 14% veruje da se stvari mogu menjati organizovanim akcijama preko interneta i društvenih mreža

GLAVNI NALAZI

A. Znanje i zainteresovanost za političke teme

Ocena sopstvenog znanja

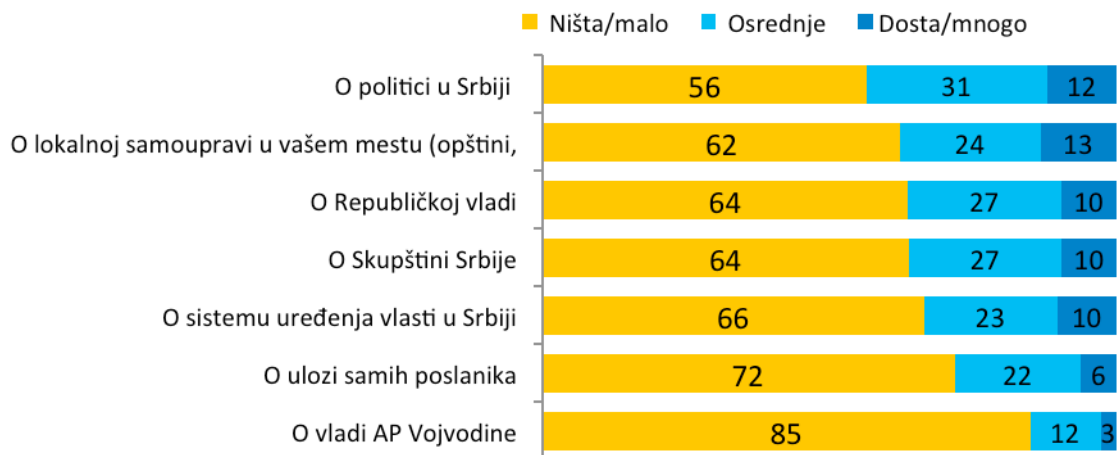
Većina građana ocenjuje da o temama vezanim za politiku, politički sistem i nosioce vlasti u Srbiji ne zna ništa ili zna malo. (Slika 1).

Više od polovine građana oseća da nema ni osrednje znanje o politici Srbije, a više od 60% smatra da ne zna ništa ili zna malo o lokalnoj samoupravi, Republičkoj vladi, Skupštini Srbije i sistemu urđenja vlasti. Čak 72% oseća da ne zna ništa ili malo o ulozi poslanika, a 85% o Vladi AP Vojvodine.

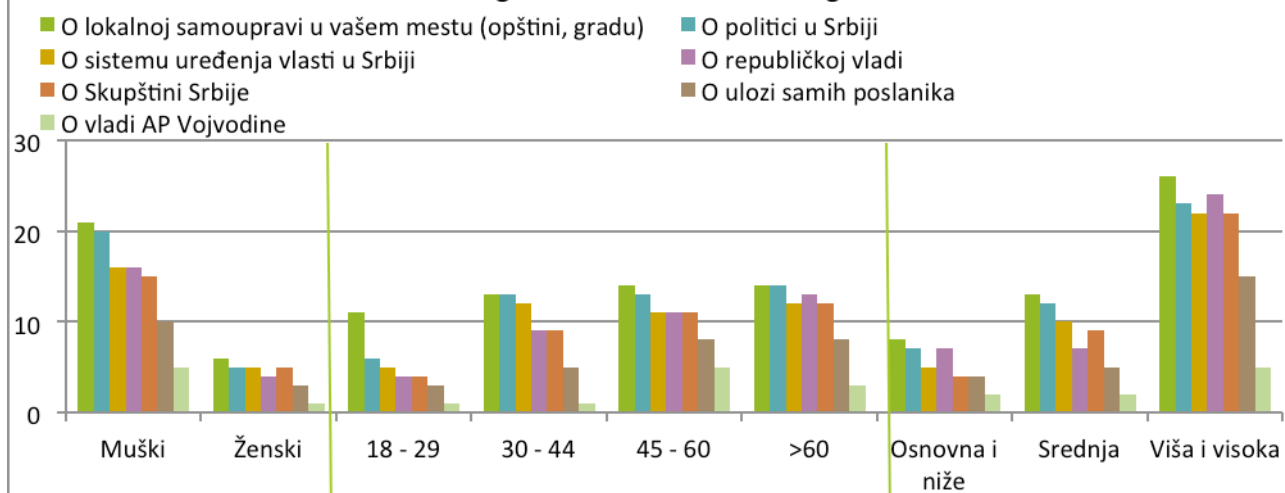
Građani Vojvodine tek nešto više od građana drugih regiona ocenjuju da su informisani o Vladi Vojvodine (7% dosta ili mnogo i 22% bar osrednje), ali velika većina, 71%, ocenjuje da ne zna ništa, ili da zna malo.

Žene, mladi ljudi 18 do 29 godina, i građani niskog obrazovane osećaju se najmanje informisanim o političkim temama (Slika 3)

Slika 1: Uopšteno gledano , šta bi ste rekli , koliko vi zapravo znate...

**Slika 2: Uopšteno gledano , šta bi ste rekli , koliko vi zapravo znate...
% odgovora "Znam dosta + mnogo"**

Znanje

Ocena sopstvenog znanja građana o političkim temama prilično je saglasna sa stvarnim znanjem koje su pokazali na dva „kviza znanja“. (Slike 4 i 6).

Na prvom kvizu koji se sastojao od 10 pitanja svaki četvrti građanin, 25%, znao je odgovor na 5 i više pitanja, a 15% na 6 i više pitanja. Blizu polovine građana, 46%, znalo je odgovor na najviše 2 pitanja (10% ni na jedno, 17% samo na jedno pitanje, a 19% na dva pitanja), 62% na najviše 3 pitanja (od 0 do 3), a 75% na najviše 4 pitanja (0 do 4). (Slika 5).

Najveći procenat tačnih odgovora građani su postigli na pitanju ko u Srbiji određuje glavni politički kurs države: 52% znalo je da je to Vlada Srbije, dok je 27% smatralo da je to Skupština Srbije, a 12% da to predsednik države; 9% građana reko je da ne zna odgovor na to pitanje. (Slika 4)

Najmanje znanje građani su pokazali na pitanjima o izbornom sistemu Srbije: samo 17% znalo je da se na izborima za republički parlament koristi proporcionalni sistem (većina, 60% smatra da je u pitanju većinski sistem), a samo 5% da u Srbiji postoji samo 1 izborna jedinica. Ostaje pitanje da li i oni građani koji su dali tačan odgovor razumeju smisao izbornog sistema po kome su glasali na izborima. (Slika 4)

Manje od trećine građana odgovorilo je tačno na pitanja vezana za Skupštinu Srbije: 32% znalo je kako se zove predsednik skupštine, a 31% koliko ima poslanika u skupštini. (Slika 4)

Tek svaki četvrti građanin (25%) znao je da mandat Predsednika Srbije traje pet godina, (61% je smatralo da mandat traje četiri godine. (Slika 4)

Odgovori na pitanje vezano za nevladine organizacije potvrdilo je još jednom da su predrasude prema ovim organizacijam još uvek široko rasprostranjene. Nešto više od trećine građana, 35%, prihvatilo je tačnu¹ definiciju nevladinih organizacija kao najpribližniju sopstvenom shvatanju. Isto toliko opredelilo se za odgovor koji izražava često prisutnu predrasudu o nevladinim organizacijama kao zastupnicima interesa međunarodne zajednice, a 29% opredelilo se za stav da su to organizacije političkih istomišljenika koje se suprotstavljaju zvaničnoj politici države. (Slika 3)

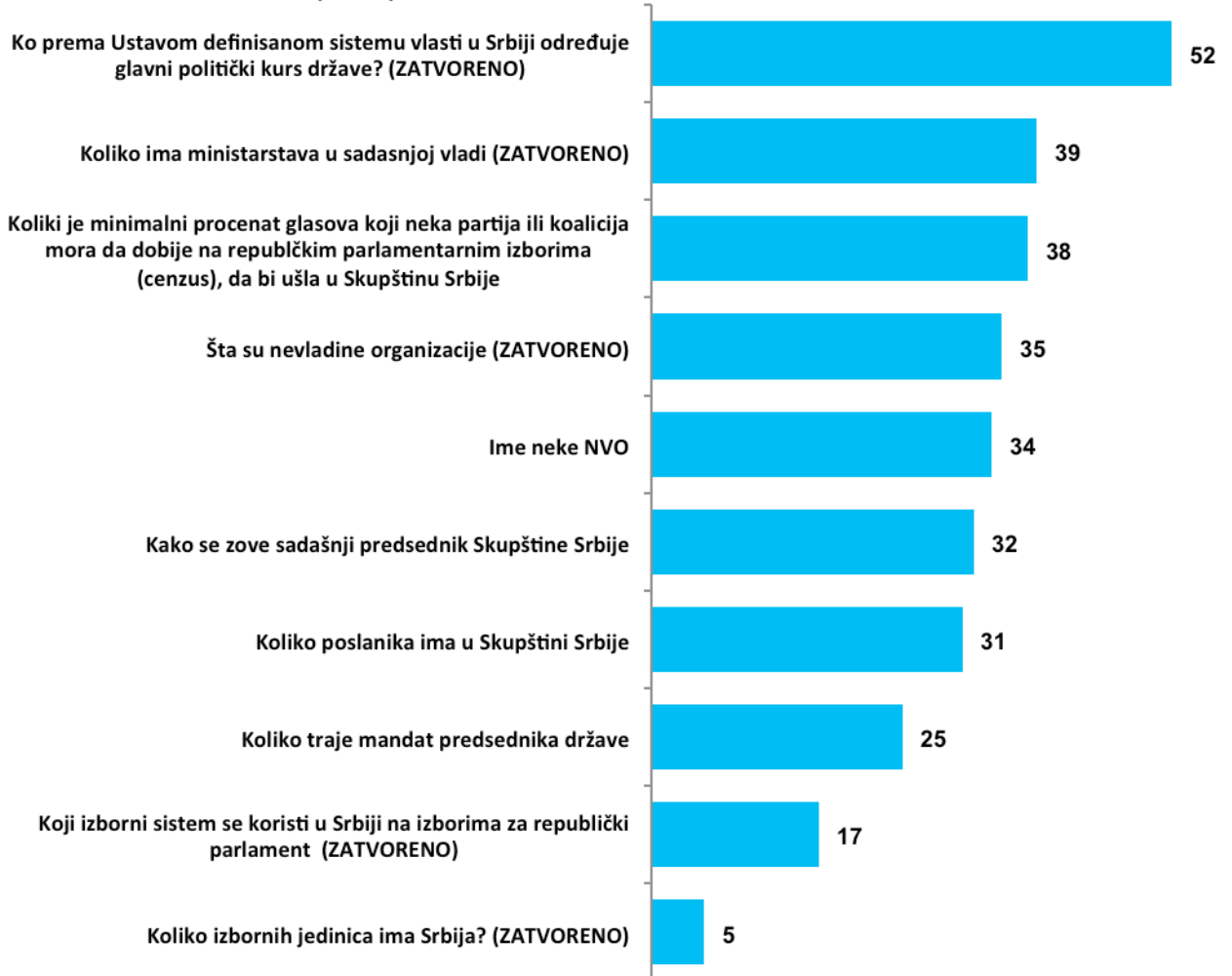
Slika 3: Koje od sledećih shvatanja o tome šta su nevladine organizacije je najbliže vašem?

- Nvladine organizacije su međunarodne političke rganizacije koje imaju svoje kancelarije u Srbiji preko kojih zastupaju svoje interese
- Tačno: NVO su neprofitna udruženja gradjana okupljenih oko odredjene teme, a cilj im je da dovedu do promena u društvu bez učešća u vlasti.
- Nvladine organizacije su ne-stranačke organizacije političkih istomišljenika koji propagiraju ideje mimo zvanične politike vlade i države

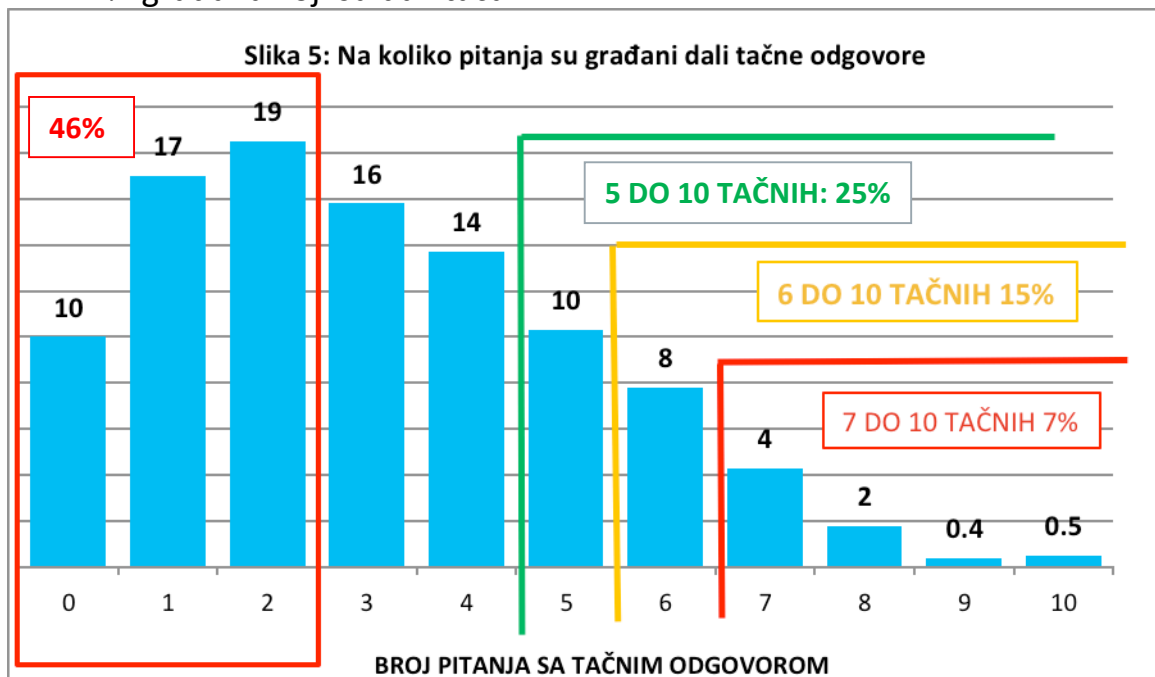

¹ Među mnogim definicijama nevladinih organizacija opredelili smo se za ovu za koju smo smatrali da na jasan i sažet način ističe distinktivna svojstva ovih organizacija

Slika 4: (Kviz 1) Da li znate...? % GRAĐANA KOJI SU DALI TAČAN ODGOVOR

% građana koji su dali tačan

U drugom kvizu, u kome su se građani opredeljivali da li je navedena tvrdnja tačna ili pogrešna, građani su pokazali nešto bolje znanje. Nešto više od trećine, 35%, odabralo je tačne odgovore na 3 i više od 5 pitanja.

Skoro 40% građana znalo je da lokalna zajednica ne raspolaže ukupnim prihodom od poreza na dobit preduzeća koje tu posluje, da je skupština lokalne samouprave dužna da dostavi odgovor građanima u roku od 60 dana, i da je dovoljno 5% potpisa građana iz neke lokalne zajednice za pokretanje neke građanske inicijative. (Slika 6).

Sa druge strane, međutim, **samo 23% građana znalo je da mandatima poslanika ne raspolažu političke stranke na čijoj listi su bili, a polovina građana ne zna da se na izborima nije glasalo za svakog pojedinačnog poslanika, već za listu poslanika, iako je većina njih (77%) po sopstvenom saopštenju, glasala na poslednjim parlamentarnim izborima 2012. godine.**

**Slika 6: (Kviz 2) Da li su sledeće tvrdnje tačne ili pogrešne?
% GRAĐANA KOJI SU DALI TAČAN ODGOVOR**

U slučaju oba kviza žene su pokazale manje znanje od muškaraca, a znanje je znatno variralo i u zavisnosti od visine obrazovanja (najniže obrazovani pokazali su najmanje znanje). (Tabela 1)

Tabela 1: Prosek broja tačnih odgovora na Kvizu1 i Kvizu2

	Muškarci	Žene	Osnovna škola i manje	Srednja škola	Viša škola i fakultet
Kviz1 (10 pitanja)	3.62	2.56	2.22	3.19	4.31
Kviz 2 (5 pitanja)	2.16	1.61	1.51	1.94	1.88

Zainteresovanost

Građani su malo zainteresovani za teme vezane za politiku i rad demokratskih institucija Srbije.

Tek svaki četvrti građanin rekao je da je zainteresovan za politiku. (Slika 7)

Više od polovine građana, 57% nije ozbiljnije zainteresovano ni za jednu od 8 navedenih tema. (Slika 8).

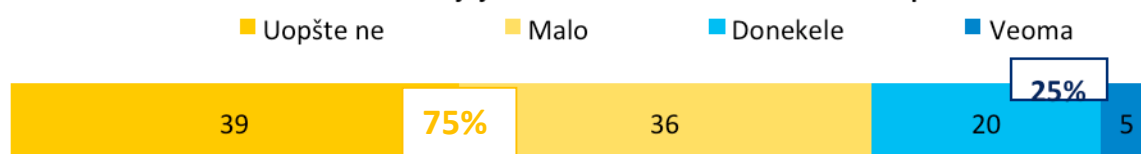
Građane najmanje interesuju teme vezane za rad i organizaciju Skupštine i Vlade AP Vojvodine i Skupštine i Vlade Srbije.

Samo 19% građana je izjavilo da je uglavnom ili veoma zainteresovano za rad i organizaciju Skupštine Srbije, a 23% za rad i organizaciju Vlade Srbije.

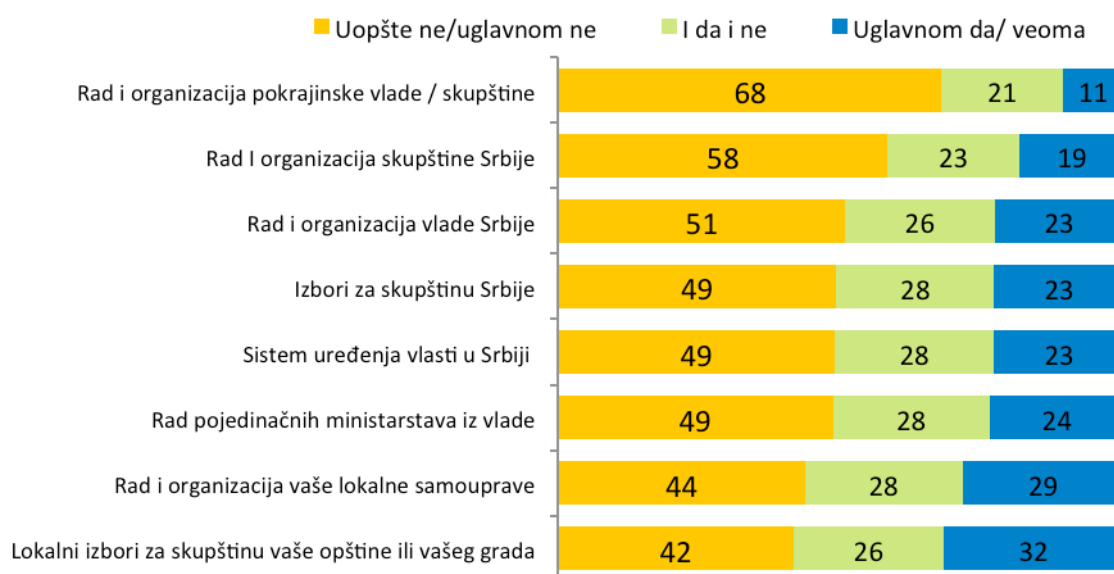
Građani su posebno nezainteresovani za rad Vlade i Skupštine AP Vojvodine (samo 11% je uglavnom ili veoma zainteresovano). U odnosu na ostale delove Srbije, građani Vojvodine su nešto više zainteresovani, ali većina, 56%, izjavila je da ih rad Vlade i Skupštine AP Vojvodine upšte ne interesuje (ili ih malo interesuje), a samo 15% da ih uglavnom ili veoma interesuje.

Građani su najviše zainteresovani za rad i organizaciju svojih lokalnih samouprava, ali i u ovom slučaju zainteresovanih je manje od trećine (29% je zainteresovano za rad i organizaciju lokalne samouprave, a 32% za lokalne izbore).

Slika 7: U kojoj meri ste vi lično zainteresovani za politiku?

Slika 8: Koliko vas interesuju sledeće teme...

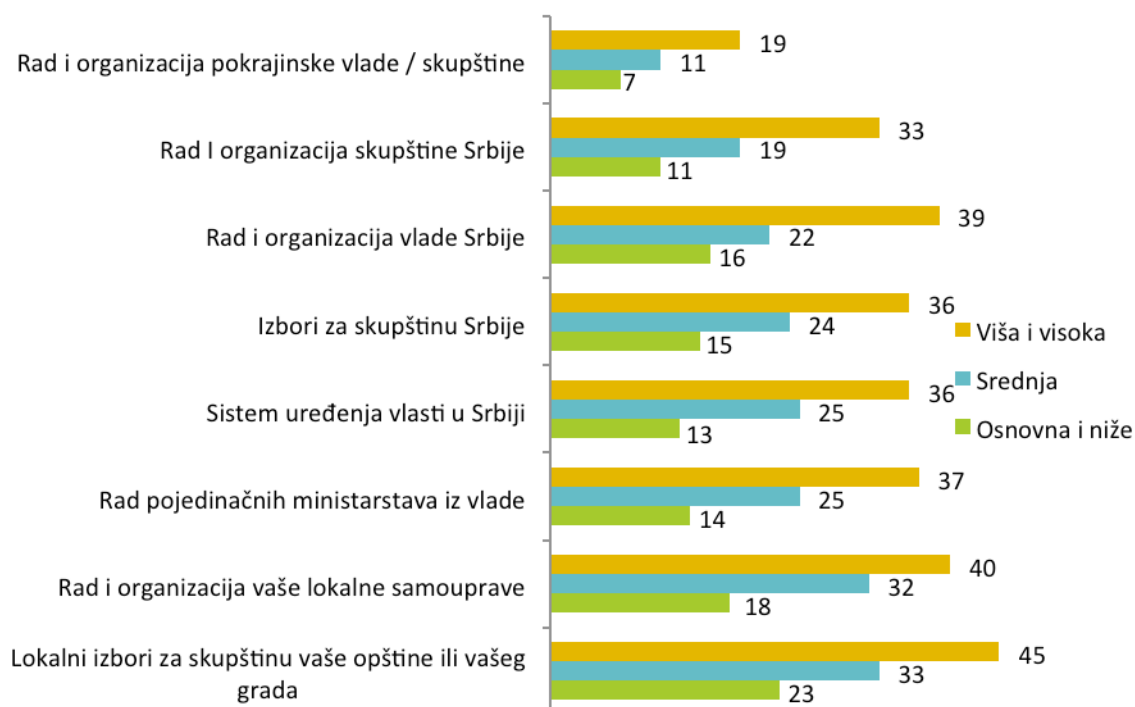

Kao i u slučaju obaveštenosti, tako i u slučaju zainteresovanosti, upadljive su razlike između muškaraca i žena i građana sa različitim nivoom obrazovanja. Žene su izrazile znatno manju zainteresovanost od muškaraca, a zainteresovanost raste sa višim obrazovanjem.

**Slika 9: Koliko vas interesuju sledeće teme...
% UGLAVNOM DA + VEOMA ME INTERESUJU**

**Slika 10: Koliko vas interesuju sledeće teme...
% UGLAVNOM DA + VEOMA ME INTERESUJU**

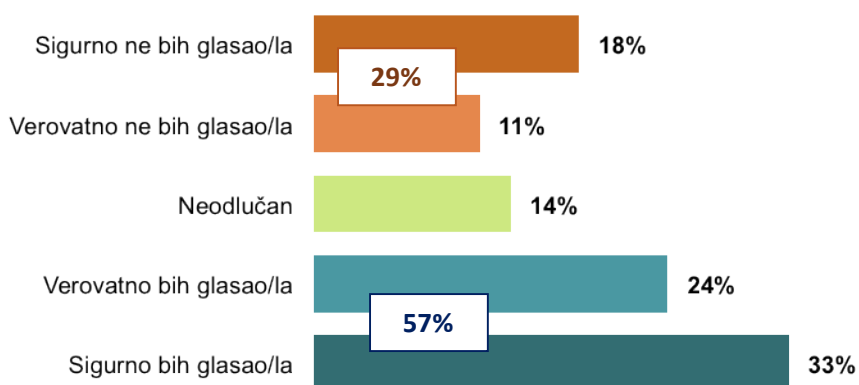

B. ANGAŽOVANOST I UČEŠĆE

Kada je u pitanju učešće građana u demokratskim procesima, izbori su jedina aktivnost u kojoj učestvuje većina građana, 57%. Više od 90% građana izjavilo je da u poslednjih godinu dana nije preduzelo niti učestvovalo u bilo kakvoj akciji ili inicijativi vezanoj za rešavanje nekog problema u njihovoj lokalnoj zajednici, a ako se izuzme diskutovanje o politici sa drugim ljudima, 74% građana nije učestvovalo u nekoj od takvih aktivnosti ni u poslednje 2-3 godine.

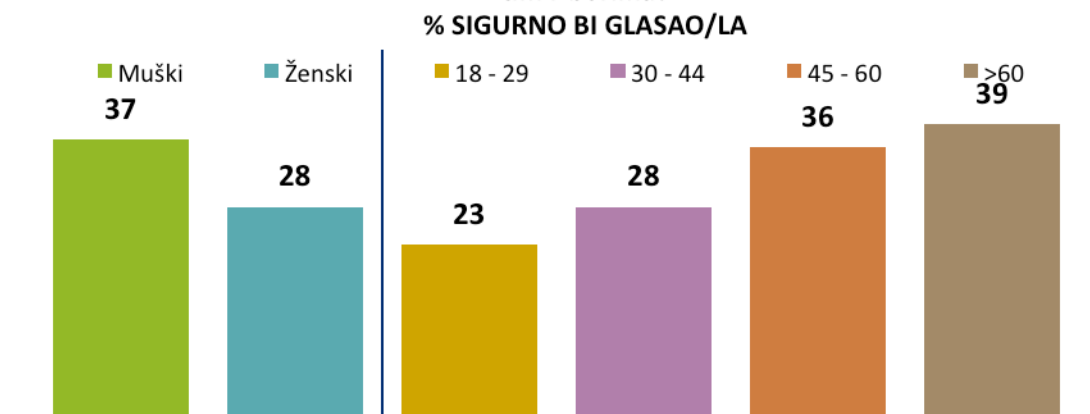
Da su parlamentarni izbori ove nedelje, 57% građana glasalo bi na tim izborima. Ipak, samo trećina birača izjavila je da bi na tim izborima glasala sigurno, a još 24% da bi glasalo verovatno. (Slika 11)

Slika 11: Da su izbori za Skupštinu Srbije ove nedelje, da li biste glasali na tim izborima?

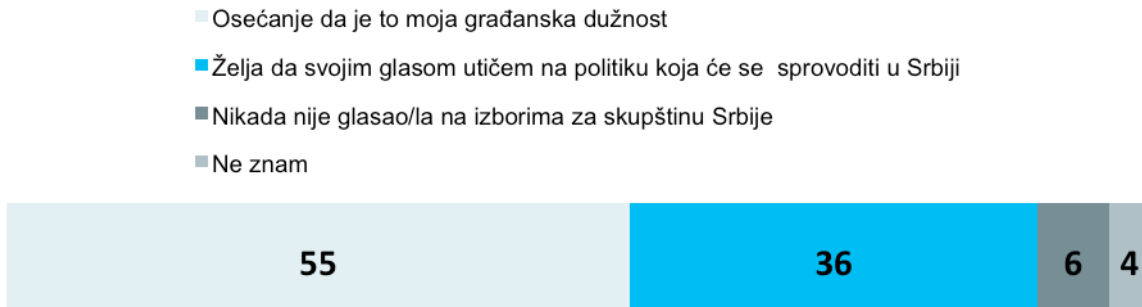
Sigurni birači u ovom trenutku znatno češće su muškarci nego žene (37% muškaraca i 28% žena reklo je da bi sigurno izašlo na izbore za Skupštinu Srbije) i stariji nego mlađi građani. (Slika 12).

Slika 12: Da su izbori za Skupštinu Srbije ove nedelje, da li biste glasali na tim izborima?

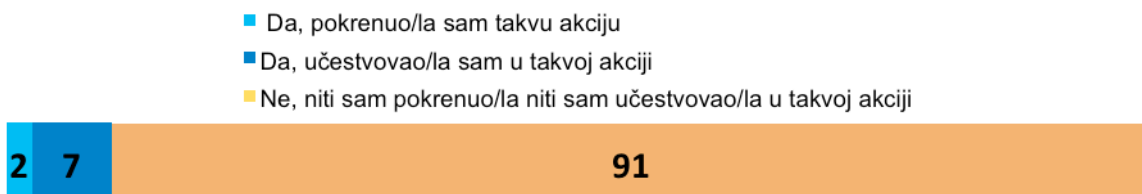
Znatno veći procenat građana, međutim, izlazi na izbore zato što to smatra svojom građanskom dužnošću (55% u ukupnoj populaciji), nego što glasa u želji da utiče na politiku koja se sprovodi u Srbiji (36% u ukupnoj populaciji). (Slika 13).

Slika 13: Šta je najčešće bio vaš prvenstveni razlog ili motiv da glasate na izborima za skupštinu Srbije?

Čak 91% građana reklo je da u poslednjih godinu dana nije učestvovalo u bilo kakvoj akciji vezanoj za rešavanje nekog problema u njihovoj lokalnoj zajednici. (Slika 14). Kao najčešći razlog za neučestvoće građani navode nezainteresovanost, 42%. Ako se tome doda još 16% građana koji su naveli da nemaju vremena, može se reći da 58% građana zapravo ne pridaje značaj ovakvoj vrsti angažmana. Svaki četvrti građanin, međutim, kao razlog navodi nepoverenje da se takvim angažmanom nešto može postići, a skoro svaki peti (19%) navodi da ne zna kako da to uradi. (Slika 15).

Slika 14: Da li ste u poslednjih godinu dana sami preduzeli ili aktivno učestvovali u bilo kakvoj akciji ili inicijativi vezanoj za rešavanje nekog problema u vašoj lokalnoj zajednici?

Slika 15: Šta je glavni razlog što niste bili učesnik ili pokretač neke akcije u poslednjih godinu dana?

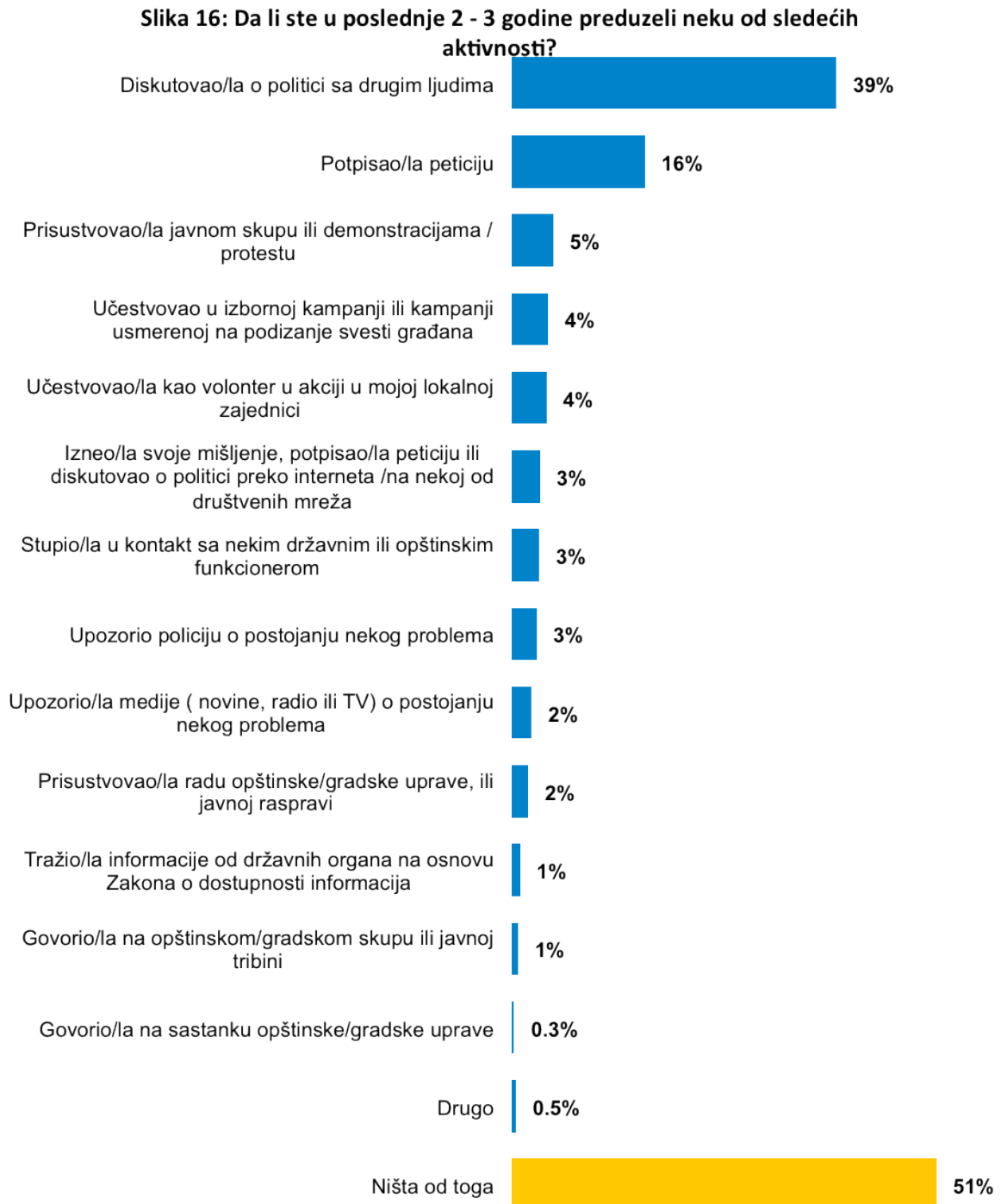
Odgovori 91% građana oni koji nisu bili učesnici ili pokretači neke akcije

Kada su građanima navedene konkretne akcije, veći broj građana je izjavio da je učestvovao bar u nekoj od njih u poslednje 2 do 3 godine. Akcija u kojoj su građani najčešće učestvovali bilo je diskutovanje o politici sa drugim ljudima (39%), a zatim potpisivanje peticije (16%). Uzevši u obzir i

diskutovanje o politici, 49% građana uzelo je učešća bar u nekoj akciji: 32% učestvovalo je samo u jednoj akciji, 9% u dve akcije, a 8% u tri i više akcija. (Slika 16)

Ako se, međutim, izuzme diskutovanje o politici, dobija se drugačija slika, u kojoj u poslednje 2 do 3 godine, 74% građana nije učestvovalo ni u jednoj akciji, 16% je učestvovalo u jednoj akciji, 5% u dve akcije i isto toliko (5%) u tri ili više akcija.

Veći procenat građana izražava želju da utiče na odluke vlasti u opštini u kojoj živi nego na nacionalnom nivou: 31% reklo je da želi (uglavnom / u potpunosti) da utiče na odluke vlasti u opštini

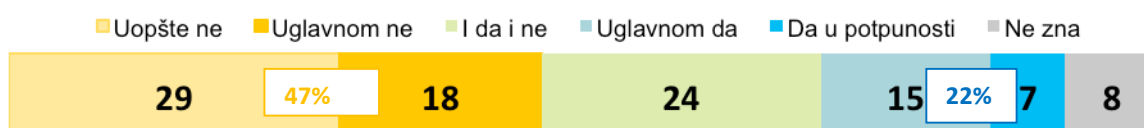

u kojoj živi, a 22% da želi (uglavnom / u potpunosti) da utiče na odluke vlasti na nacionalnom nivou. (Slike 17 i 18).

Slika 17: Koliko se slažete sa stavom: Želim da utičem na odluke vlasti u opštini u kojoj živim?

Slika 18: Koliko se slažete sa stavom: Želim da utičem na odluke vlasti na nacionalnom nivou?

U pogledu demografije, kao i u slučaju znanja izaineteresovanosti, muškarci su angažovaniji od žena i građani višeg obrazovanja u odnosu na niže obrazovane građane.

Muškarci su znatno aktivniji od žena, posebno u diskutovanju o politici (46% muškaraca navelo je da je diskutovalo o politici sa drugima, a 32% žena).

Visoko obrazovani građani su znatno aktivniji od niže obrazovanih (49% visoko obrazovanih građana diskutovalo je o politici, a 38% srednje obrazovanih i 35% građana sa najnižim obrazovanjem; 28% visoko obrazovanih građana potpisalo je peticiju, a 10% sa najnižim obrazovanjem; 8% je učestvovalo u izbornoj kampanji, a 2% nisko obrazovanih, 8% visokoobrazovanih je stupilo u kontakt sa nekim funkcionerom, a niko od nisko obrazovanih nije saopštio da je imao takav kontakt).

U pogledu uzrasta, najaktivniji su građani između 30 i 44 godine. Oni su od drugih uzrasnih grupa najaktivniji u diskutovanju o politici i potpisivanju peticija preko društvenih mreža na internetu, 8% u odnosu na 2% u ostalim uzrasnim grupama; 6% građana ove uzrasne grupe saopštio je da je upozorilo policiju o postojanju nekog problema (dok je prosek u populaciji 3%).

C. ZADOVOLJSTVO RADOM SKUPŠTINE I VLADE I POVERENJE U EFIKASNOST GRAĐANSKOG ANGAŽOVANJA

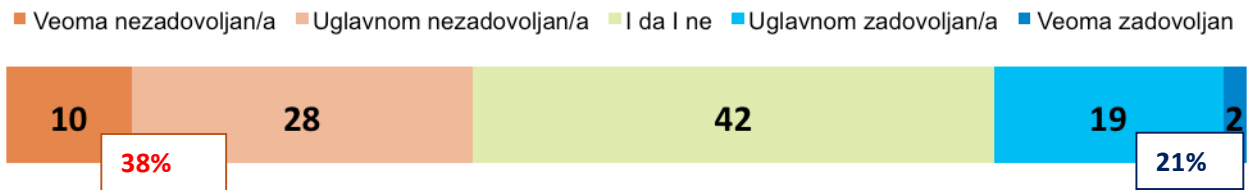
Zadovoljstvo radom skupštine i vlade

Veći broj građana je nezadovoljan nego zadovoljan radom skupštine i vlade Srbije. Na skali ocena od 1 do 5, kao u školi, prosečna ocena zadovoljstva građana radom Skupštine Srbije je 2.7, a radom Vlade Srbije 2.9. Veći broj građana je nezadovoljno (38% radom Skupštine, a 33% radom vlade), nego što je zadovoljno (21% radom Skupštine, a 29% radom Vlade). (Slike 19 i 20)

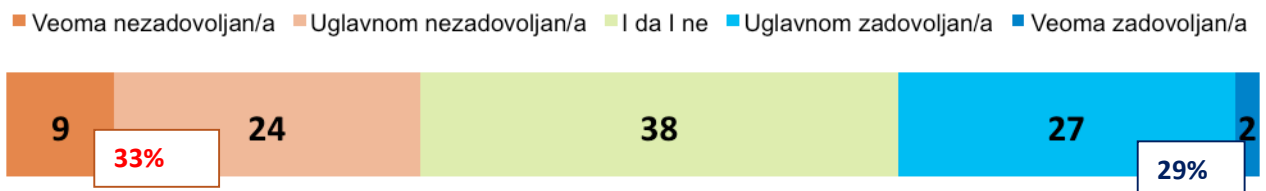
Opšte poverenje građana u političare i poverenje da poslanici u skupštini zastupaju interese građana je veoma nisko. Čak 62% građana smatra da političari građanima ne govore istinu, a samo 8% veruje da bar uglavnom govore istinu. Gotovo da nema građana koji veruju da političari govore

potpunu istinu (0.3%). (Slika 21). **Samo 11% građana veruje da poslanici u Skupštini Srbije zastupaju interese običnih građana, a 62% se ne slaže sa takvim stavom** (Slika 21)

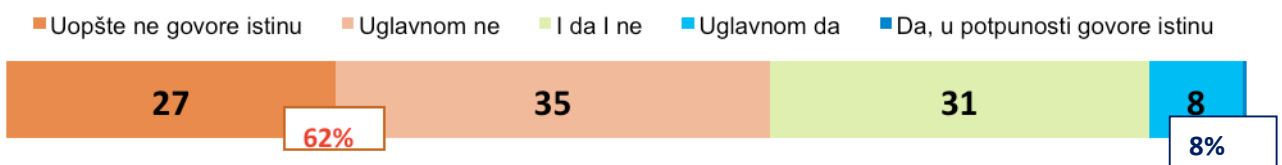
Slika 19: Uopšteno gledano, koliko ste zadovoljni ili nezadovoljni radom Skupštine Srbije u sadašnjem sazivu?

Slika 20: Uopšteno gledano, koliko ste zadovoljni ili nezadovoljni radom Vlade Srbije u sadašnjem sazivu?

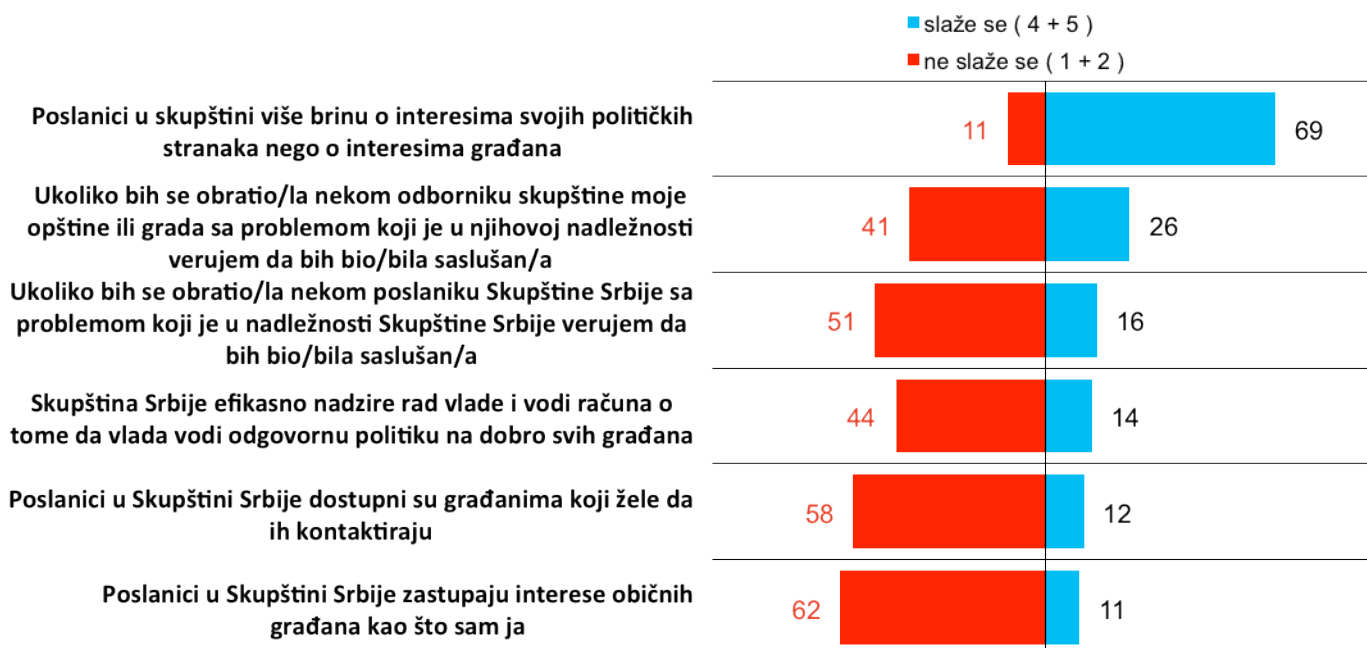

Slika 21: Koliko verujete da političari u Srbiji govore istinu građanima?

Građani smatraju da poslanici u skupštini ne zastupaju interese građana, odnosno vrše funkciju za koju su izabrani. Većina građana, 69%, smatra da poslanici u skupštini više brinu o interesima svojih političkih stranaka, nego o interesima građana, samo 14% smatra da Skupština Srbije efikasno nadzire rad vlade vodeći računa da vlada vodi politiku na dobro svih građana. **Samo 12% građana veruje da su poslanici u Skupštini Srbije dostupni građanima koji žele da ih kontaktiraju. Nešto veći procenat građana veruje da bi ih saslušao odbornik skupštine njihove opštine (26%), nego poslanik Skupštine Srbije (16%).** (Slika 22).

Slika 22: Koliko se slažete ili ne slažete sa sledećim stavovima o Skupštini Srbije u sadašnjem sazivu? (ocene na skali od 1=uopšte se ne slaže do 5=potpuno se slaže)

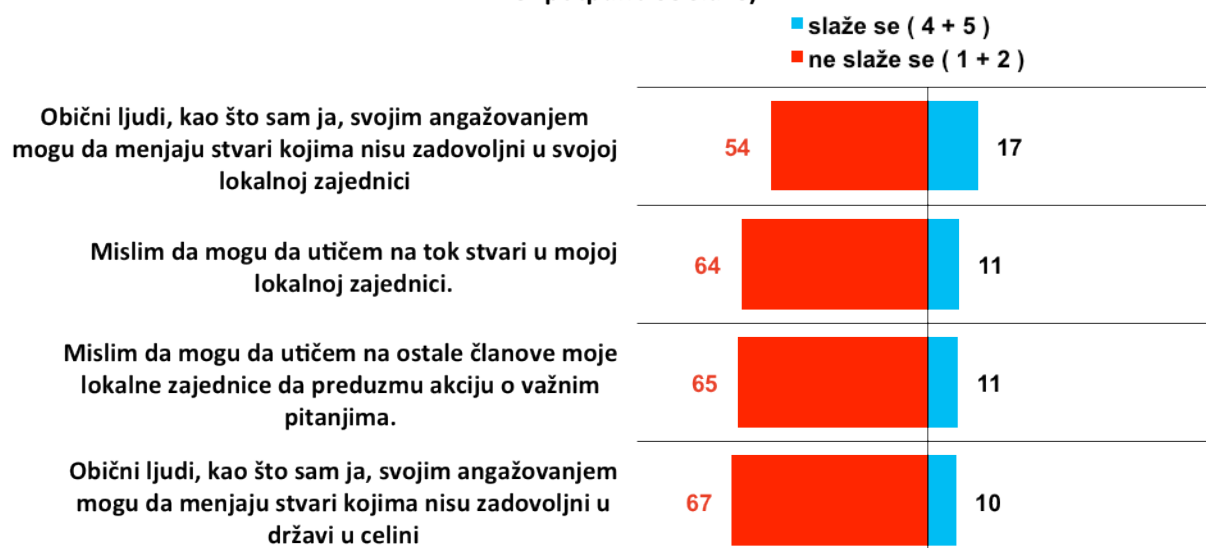

Poverenje u efikasnost građanskog angažovanja

Generalno gledano, mali procenat građana veruje da obični ljudi svojim angažmanom mogu da utiču na odluke vlasti i menjaju stvari kojima nisu zadovoljni, ali se slika poverenja u efikasnost angažovanja građana menja se kada građani ocenjuju meru u kojoj konkretne akcije građana mogu da utiču na promene. Većina građana ipak veruje da bar neke konkretne akcije građana mogu da dovedu do promena. (Slike 23 i 24)

Građani nešto više veruju da obični ljudi svojim angažovanjem mogu da menjaju stvari u njihovoj lokalnoj zajednici (17% se slaže sa takvim stavom, a 54% se ne slaže) nego na nivou države u celini (10% se slaže, a 67% se ne slaže). Još manji procenat veruje da su oni lično ti koji u svojoj lokalnoj zajednici mogu nešto da promene. (Slika 23)

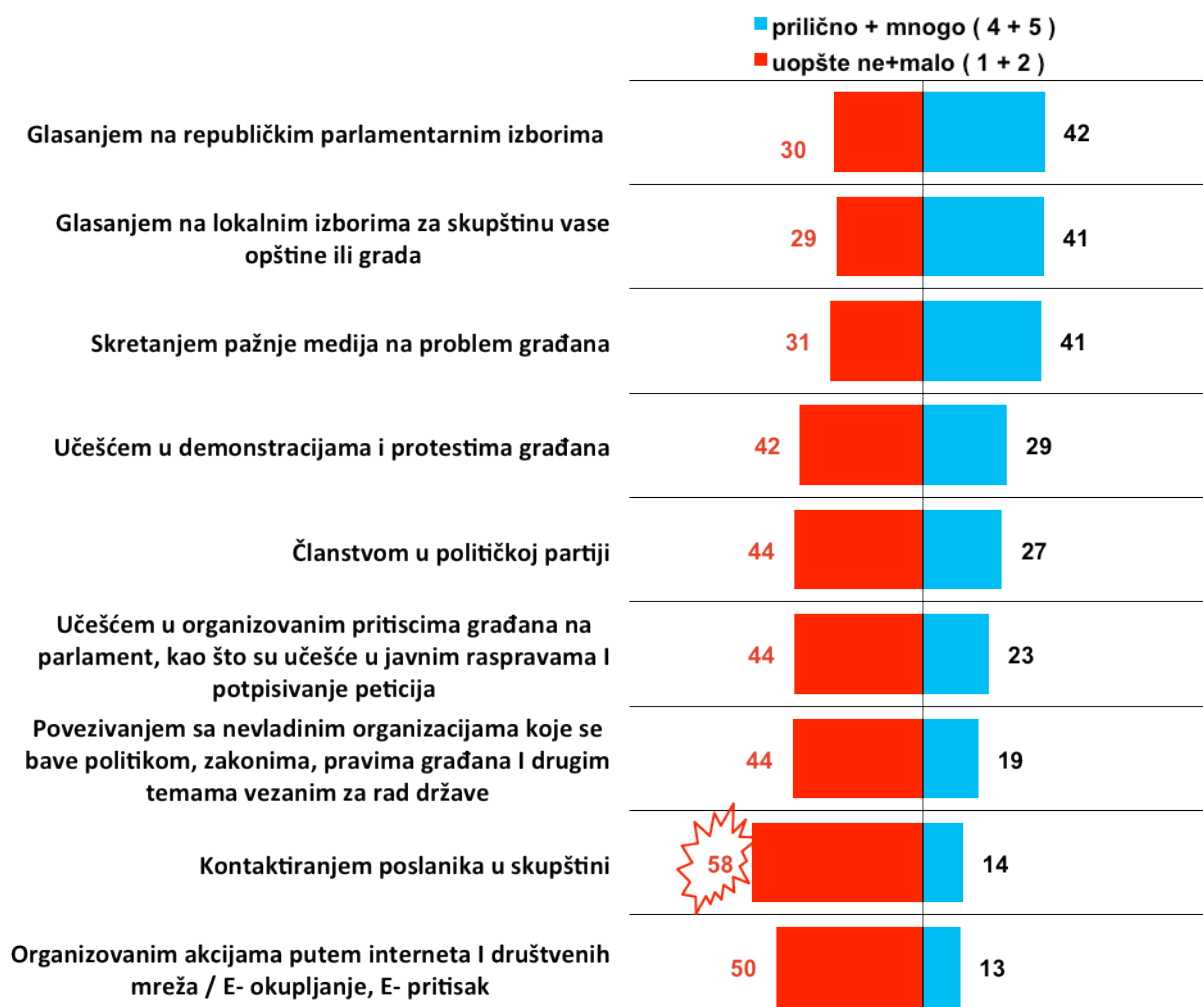
Slika 23: Poverenje u efikasnost građanskog angažovanja: Koliko se slažete ili ne slažete sa sledećim stavovima? (ocene na skali od 1=uopšte se ne slaže do 5=potpuno se slaže)

Građani najčešće veruju da na promene stvari u državi mogu da utiču glasanjem na republičkim i lokalnim izborima i skretanjem pažnje medija na probleme građana (nešto više od 40%). Znatno manji procenat građana veruje da na promene može da utiče demonstracijama i protestima (29%), članstvom u političkoj stranci (27%), učešćem u javnim raspravama i potpisivanjem peticija (23%) i povezivanjem sa nevladinim organizacijama (19%). **Građani najmanje veruju da na promene mogu da utiču organizovanim akcijama putem interneta i društvenih mreža (13%), a posebno su nepoverljivi u efekat kontaktiranja poslanika u skupštini (14% veruje, a 58% ne veruje)** (Slika 24).

Čak 65% građana veruje da obični ljudi bar jednom od navedenih devet akcija mogu da utiču na promene stvari, a 22% veruje da se većinom od navedenih akcija, 5 i više može uticati. Ako se izuzme glasanje na izborima, 48% građana smatra da bar sa nekom navedenih sedam akcija građani mogu da utiču na promene stvari.

Slika 24: Poverenje u efikasnost građanskog angažovanja: Koliko svakom od sledećih akcija možete da utičete na promenu stvari za koje smatrate da ih treba menjati u našoj državi? (ocene na skali od 1=uopšte ne do 5=mного)

Najzad, građani su, bar deklarativno, izrazili nešto veću spremnost na učešće u pojedinim akcijama nego što su u takvim akcijama bili zaista angažovani u skorijoj prošlosti, i nego što veruju da takve akcije građana zaista imaju efekta. (Slika 25)

Građani su najspremniji da potpišu peticiju (uživo) za neku stvar koju podržavaju, 51%, i da se uključe u prikupljanje potpisa za takvu peticiju, 35%. Očigledno je da su mnogi građani sumnjičavi prema potpisivanju peticija putem interneta („online“), jer bi na to bilo spremno 27% građana.

Manje od trećine građana, 29%, spremno je da se pridruži javnom protestu, a 23% da se odborniku ili poslaniku sa zahtevom za rešavanje nekog konkretnog problema.

Građani su najmanje spremni da se obrate nekoj nevladinoj organizaciji, 18%.

Slika 25: Koliko ste vi lično spremni da...
(ocene na skali od 1=uopšte ne do 5=mного)

